

Lisätiedot: ylijohdaja Tarja Haaranen, p. 02 9525 0282, tarja.haaranen@gov.fi
kehittämisojohtaja Juho Korpi, p. 02 9525 0136, juho.korpi@gov.fi

Selvitys kansallispuistojen maksullisuudesta

Eduskunnan mietinnön [YmVM 9/2021 vp \(eduskunta.fi\)](#) yleisperusteluihin hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Sallan kansallispuistosta on kirjattu alla oleva keskustelun kulku:

Yhtenä ratkaisuna korjausvelkaan voisi olla vapaaehtoisen maksun pyytäminen kaikilta, erityisesti suosittujen kansallispuistojen käyttäjiltä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esimerkiksi Oulangan kansallispuiston alueella toimivat matkailupalveluyrittäjät maksavat rakenteiden ja polttopuiden käytöstä maksua. Vastaavasti puiston muille käyttäjille voitaisiin ehdottaa vapaaehtoista maksua, josta saatavalla tulolla ylläpidetään puiston palveluita ja edistetään luontoarvojen säilyttämistä. Lähtökohtaisesti valiokunta pitää tärkeänä kansallispuistojen maksuttomuutta, mutta mahdollisuutta vapaaehtoisen maksun käyttöönottoon esimerkiksi digitaalisia palveluja hyödyntäen on tarpeen selvittää.

Suoranaista toimeksiantoa ympäristöministeriölle ei asiasta tullut. Ympäristöministeriö ei ole selvittänyt asiaa vuoden 2021 jälkeen, sillä asia on ollut esillä aikaisemmin. Metsähallituksen Luontopalveluilta saadun selvityksen mukaisesti:

Eduskunta katsoi käsitellessään uutta Metsähallituslakia keväällä 2016, että Metsähallituksen tuottamien retkeilypalvelujen (reitit, taukopaikat ym.) pitää jatkossakin olla suurelle yleisölle eli omatoimiretkelijoille ja -matkailijoille maksuttomia. Kansallispuistoissa ja muilla Luontopalvelujen hoitamilla alueilla toimiville, maksullisia luontosafareita ym. tuottaville matkailuyrittäjille infran käyttö on korvattavaa.

Erilaiset retkeilymaksut ovat moniulotteinen asia ja sen vaikutukset ulottuvat laajalle. Ylläpidon budjettirahoitusta puoltaa erityisesti se, että suojelualueet ja retkeilyalueet ovat valtion maita ja siten kansalaisten yhteistä omaisuutta. Niiden tulisi olla kaikkien kansalaisten käytettävissä maksukyvyystä riippumatta. Maksullisuus ei kohtelisi kansalaisia tasavertaisesti (kaikilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia maksuihin). Se nostaisi kynnyksen luonnossa liikkumiseen, eikä innostaisi ihmisiä luontoon arjessa ja vapaa-aikana eli vaikuttaisi kielteisesti luonnossa liikkumisen terveysvaikutuksiin ja jopa kansanterveyteen. Retkeilymaksut vähentäisivät kaikkien mahdollisuuksia luontokokemuksiin ja vaikuttavat kielteisesti myönteisen luontosuhteen muodostumiseen.

Maksujen takia alueiden käyttökulttuurissa voisi tapahtua muutoksia, sillä yhteisöllinen vastuu poistuisi. Suomessa maksuttomalla retkeilyllä on pitkät perinteet ja se on osa suomalaisen retkeilykulttuurin ainutlaatuisuutta. Maksullisuus saattaisi olla perinteen tuho. Esimerkiksi polttopuumaksut voisivat aiheuttaa rakennettujen tulipaikkojen karttamista ja villiä tulistelua ja kulkemista reitistöjen ulkopuolella.

Matkailu on merkittävä ja kasvava talouden veturi kaikkialla Suomessa ja erityisesti syrjäseuduilla. Kansallispuistot palveluineen edistävät kotimaan matkailua houkuttelemalla asiakkaita alueelle, jolloin rahat jäävät Suomeen ja paikallistalouteen. Kansallispuistot palveluineen edistävät myös Suomeen suuntautuvaa kansainvälistä matkailua. Alueiden tuottamat hyödyt paikallistalouteen ja kansalaisten terveyteen ja hyvinvointiin ovat moninkertaiset kustannuksiin nähden.